

Ostře sledované vlaky

kontext autorovy tvorby

- 2. pol 20. stol.
- Inspirováno skutečnou událostí (Hrabal sám pracoval jako výpravčí)
- zařazení knihy do kontextu celého autorova díla: jedno z jeho nejznámějších děl

Bohumil Hrabal

- narodil se v Brně a zemřel, když vypadl z okna při krmení holubů v nemocnici na Bulovce
- matka se vdala za Františka Hrabala, správce (poté ředitele) nymburského pivovaru, který Hrabala adoptoval
- dětství trávil v Nymburce
- vystřídal řadu povolání, znal velmi dobře různá prostředí, pracoval například jako číšník, výpravčí, skladník, pojišťovací agent nebo jako dělník v ocelárnách
- v roce 1968 mu bylo dočasně zakázáno publikovat, díla vycházela v samizdatu, nebo v cizině
- Od roku 1975 směl opět volně tvořit a vydávat knihy.
- do svých děl si vybírá postavy obyčejné, nemocné, smolaře, ztroskotance, na první pohled velice nezajímavé lidi, kteří v životě nic nezažili, ale o životě velmi rádi mluví
- byl nejvýznamnějším českým prozaikem

Díla:

Příliš hlučná samota

Pábitelé

Obsluhoval jsem anglického krále

Postřižiny

Taneční hodiny pro starší a pokročilé

Perlička na dně – soubor povídek

Rysy děl

„perlička na dně“ – dobré jádro člověka, např. moudrost, upřímnost, bez ohledu na původ
pábení, pábitel – Hrabalovy novotvary, zřejmě od slova „bábení“

„pábení“ – zvláštní druh vyprávění, autentické hovory lidí

pábitel – vše koná zamilovaně, touží po poznání, je posedlý vyprávěním, určitou činností dělá se vši vervou

- osobité nazírání na svět, svérázná poetika
- většina próz nemá souvislý děj (výjimka: *Ostře sledované vlaky*)
- tok více nesouvislých příběhů najednou = metoda koláže
- výrazné kontrasty
- lidé z okrajových oblastí měst
- erotické motivy, černý humor, groteskní scény
- údajně vše podle skutečnosti (inspirace vyprávěním v hospodách)
- hovorový jazyk
- malá psychologická propracovanost postav – záměrně
- mnohé knihy vyšly nejprve v exilových nakladatelstvích, poté je Hrabal přepracovával

literární / obecně kulturní kontext

- česká próza 2. pol. 20. stol., oficiálně vydávaná i zakázaná
- 2. vlna válečné prózy
- období normalizace politických a společenských poměrů

Ota Pavel

- spisovatel a novinář v Československém rozhlasu
- vl. jménem Ota Popper

díla: Smrt krásných srnců, Jak jsem potkal ryby, Zlatí úhoři

Vladimír Páral

- pracoval jako výzkumný pracovník v chemii, poté se stal spisovatelem z povolání

díla: Soukromá vichřice, Katapult

Milan Kundera

- světově nejúspěšnější a nejprekládanější autor českého původu.

Díla: Směšné lásky, Žert

O knize

Literární druh

- epika

Literární žánr

- novela

Časoprostor

- konec druhé světové války
- V protektorátu Čechy a Morava
- Malá železniční stanice Kostomlaty

Téma

- Příběh mladého výpravčího Miloše Hrmy po jeho neúspěšné sebevraždě/Dospění chlapce v muže

Motivy

- Vlák, vlaková stanice, razítko, válka, voják, ostře sledovaný transport, kolej, holubi

Vypravěč

- Ich forma-vypravěčem je hlavní hrdina Miloš Hrma

Typy promluv: pásmo vypravěče, dialog, vnitřní monolog hlavní postavy

Postavy

- Miloš Hirma – zaučuje se na výpravčího, mladý (22 let), citlivý, nezkušený, naivní, obdivuje výpravčího Hubičku, kvůli sexuálním problémům se pokusil o sebevraždu, miluje Mášu, nakonec získá sebevědomí
- Ladislav Hubička – výpravčí, zkušený, sukničkář, má úspěšný milostný život, opak Miloše
- Zdenička Svatá – telegrafistka, mladá, hezká, naivní
- Viktorie Freie – Rakušanka, krásná, atraktivní, zkušená
- Máša – dívka Miloše, průvodčí

Kompoziční výstavba

- Chronologická i retrospektivní (hlavní hrdina – neúspěch v ateliéru nebo podřezání žil)
- 6 kapitol

Jazykové prostředky

- Většinou spisovný jazyk
- Vyskytují se i nespisovné výrazy, citově zabarvená slova, slang, cizí slova
- Archaismy, termíny, opakující se slova, ironie

Zajímavé myšlenky v díle

- kritika fašismu a války, která přinesla mnoho zbytečných škod na lidských životech

Jak toto dílo může promlouvat k současnému světu/mladému člověku

- Aktuální je například nesmělost mladého hrdiny.

Další údaje o knize:

- dominantní slohový postup: vyprávění
- vysvětlení názvu díla: Podle ostře sledovaného transportu, jenž veze zbraně na frontu, který Miloš odstřelí.
- pravděpodobný adresát: odpůrci války a milovníci Hrabalova stylu
- určení smyslu díla: reakce na válku

Příběh se odehrává v zimě roku 1945 na železniční stanici v Kostomlatech. Hlavní hrdina knihy, Miloš Hrma, se vrací znovu do služby po delší době, kdy se léčil na psychiatrii. Podřezal si totiž žíly kvůli své přítelkyni Máše, jelikož jejich první pokus o pohlavní styk skončil neúspěchem, když on „zvadl jako lilie“. Po prvním sexuálním nezdaru se neúspěšně pokusí o sebevraždu. Z psychiatrické léčebny se vrací na nádraží, kde předtím pracoval.

Stanici projíždějí „ostře sledované“ německé vlaky, převážející zásoby, zbraně a vojáky. Jinak poklidnou atmosféru provinční stanice narušují erotické hry výpravčího Hubičky (orazítkování pozadí telegrafistky Svaté) a přednostou stanice, který chová holuby a doufá v povýšení. Miloš je na stanici zaškolován poněkud perverzním výpravčím Hubičkou a přednostou stanice. Zároveň poznává Miloš manželku pana přednosty, se kterou doufá, že by mohl získat svoji první sexuální zkušenost, ona ho ale odmítá.

Jednoho dne výpravčí Hubička tajně sdělí Hrmovi, že jejich stanicí dnes projede transport vojenských zbraní, který se chystají on a jeho pomocníci zničit. Hrma se k nim ochotně hned přidá a rozhodne se, že do transportu shodí nálož. Ten večer přichází Viktoria Freie, odbojáčka, a přináší Hubičkovi revolver a výbušninu, která má vlak zneškodnit. Než odejde Miloš, svěří se jí se svým problémem s Mášou, což končí milováním Miloše a Viktorie. Miloš zbavený svého problému ztrácí zábrany a v sabotážní akci nasazuje vlastní život. Při akci se však po shoení nálože navzájem postřelí s německým vojákem, padá ze semaforu a umírá u trati společně s německým vojákem.